

dersdeo

öğrenmenin en kolay yolu o!

COĞRAFYA

NÜFUS, YERLEŞME VE GÖÇLER

İnsana ait faaliyetleri inceleyen beşeri coğrafya şu faaliyetleri kapsar: Yerleşme, nüfus, sanayi, enerji, turizm, ulaşım ve tarım coğrafyası.

Yerleşme

Yerleşmelerin Farklılaşması

- İlk insanlar barınak olarak mağaraları ve ağaç kovuklarını seçmişlerdir.
- Yerleşik hayata geçen insan, toprağı işleyerek tarımın yoğun olduğu yerleşmeleri kurmuştur.
- Tarım şehirlerinde ihtiyaç fazlası ürünler zamanla ticaret şehirlerinin kurulmasına olanak sağlamıştır.
- Kıyı kesimlerde kurulan yerleşim yerleri ticaretin de etkisiyle liman şehirlerine dönüşmüştür. Örnek: Marsilya, Fransa...

- Dinin yayıcısı konumunda olan peygamberlerin yaşadığı şehirler ve dince kutsal yerlerde dini kentler kurulmuştur.
Örnek: Mekke
- Demir, bakır, kömür gibi madenler bulunduğu yerlerde maden ocakları açılarak buralara maden işleme tesisleri kurulmuştur.
Örnek: Salona Kenti – ABD
- Dünyada nüfus arttıkça irili ufaklı devletler ortaya çıkmış, bu devletlerin yönetim merkezi olan idari kentler gelişmiştir.
Örnek: Roma – İtalya

- Sanayi Devrimi ile birlikte sanayi kentleri kurulmuştur.
Örnek: Osaka – Japonya, Manchester ve Liverpool – İngiltere
- Yoğun çalışma ortamından kurtulmak isteyen insanlar turizm kentlerinin ortaya çıkmasını sağlamıştır.
Örnek: Bodrum – Türkiye
- Bilgi ve iletişim alanındaki gelişmelerin ve bilimsel çalışmaların yapıldığı teknoloji kentler ortaya çıkmıştır.
Örnek: Hong – Kong

Yerleşmeyi Sınırlandıran Faktörler:

- Denizler, okyanuslar
- Kutup bölgeleri, buzullar
- Kurak bölgeler, çöller
- Engembeli yerler, yüksek dağlık alanlar

En Soğuk Kent: Ust Nera (Rusya)

En Kuzeydeki Kent: Dikson (Rusya)

En Yüksek Kent: Lapaz (Bolivya) (4000 m)

Nüfus ve Nüfus Sayımları

Tarih boyunca çeşitli amaçlar ile birçok nüfus sayımı yapılmıştır. Bu nüfus sayımları ilk defa İskandinav ülkelerinde yapılmıştır. Modern nüfus sayımlarında temel amaç, ülke nüfusuna yönelik demografik yatırımları belirlemektir.

Nüfus sayımlarının yapılmasında hedeflenen amaçlar şunlardır:

- Ülkenin nüfus miktarını belirleme
- Yaş grupları
- Kent ve kır nüfusu

- Nüfusun eğitim durumu
- Nüfusun mesleklere göre dağılımı
- Nüfusun cinsiyet durumu
- Nüfus hareketlerini belirlemektedir.

Dünya Nüfusunun Tarihsel Artışı ve Değişimi

Geçmiş çağlardan günümüze dünya nüfusu genel olarak bir artma eğilimi göstermiştir. Nüfus bilim uzmanları insanlık tarihi boyunca üç büyük sıçrama dönemi yaşandığını belirtmektedir.

- Bunlardan birincisi günümüzden iki milyon yıl önce insanların alet yapımını keşfetmesiyle başlamıştır.
- Dünya nüfusunda ikinci büyük sıçrama günümüzden yaklaşık on bin yıl önce başlamıştır. İnsanların yerleşik hayata geçerek hayvanları evcilleştirmeleri ve tarımla uğraşmaları dünya nüfusunun artmasına neden olmuştur.
- Dünya nüfusunda üçüncü sıçrama Sanayi Devrimi ile gerçekleşmiştir.

NOT: II. Dünya Savaşı'ndan sonra özellikle sanayileşmiş bölgelerde sağlık şartlarının iyileşmesine bağlı olarak nüfus artışı yükselmiştir. Günümüzde ise bütün dünyada nüfus artış hızı hızla düşmektedir.

Dünyada Nüfusun Alansal Dağılışı

Nüfus Dağılışı Etkileyen Faktörler

Doğal Etmenler

- İklim
- Yer şekilleri
- Denizler
- Bitki örtüsü

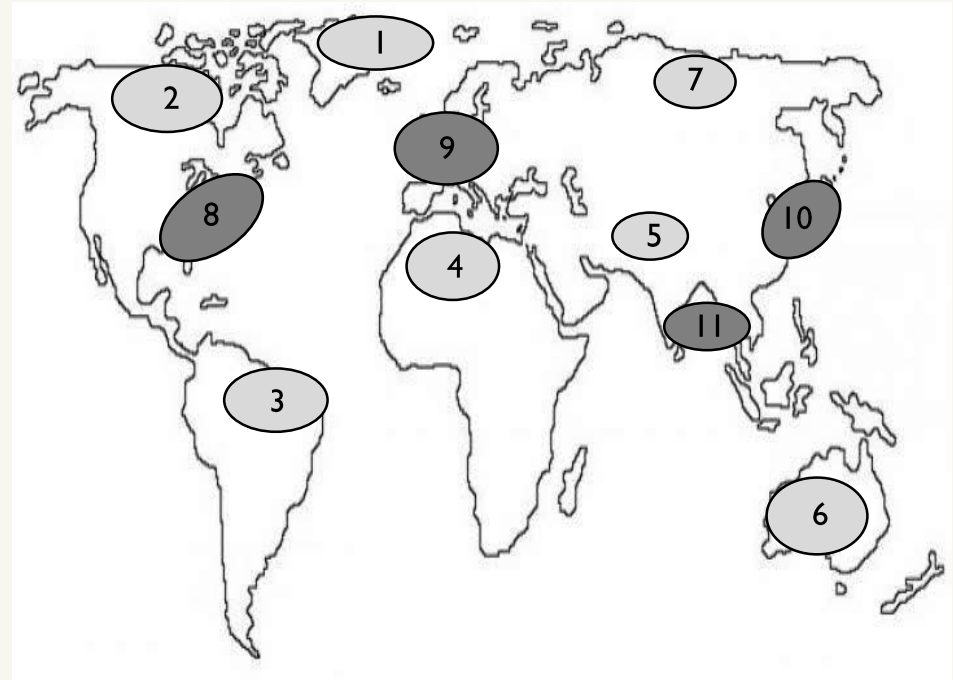
Beşeri Etmenler

- Tarım
- Sanayi
- Maden
- Turizm
- Ulaşım

Doğal etmenler, gelişmemiş ülkelerde nüfusun dağılışımda daha çok etkiliyken beşeri etmenler ise gelişmiş ülkelerde daha belirleyicidir.

2005 yılında kıta nüfuslarının dünya nüfusuna oranları ve nüfus yoğunlukları;

	<u>Dağılım</u> <u>oranı (%)</u>	<u>Yoğunluk (Nüfus/Yüz</u> <u>ölçümü) Kişi</u>
Asya	58	87
Afrika	14	29
Avrupa	13	76
G. Amerika	9	30
K. Amerika	5	12
Okyanusya	1	3,7

○ Seyrek Nüfuslu Yerler ● Sık Nüfuslu Yerler

Dünyada Nüfus Artışı

- Dünyada kadın başına düşen çocuk sayısı azalmaktadır.
- Günümüzde nüfus artışının en az olduğu ülkeler gelişmiştir. (Avrupa Kıtası)
- Afrika kıtası, Ortadoğu ve Güneydoğu Asya'da nüfus artış hızı yüksektir.
- Nüfus artış hızı en yüksek kıta Afrika'dır.

- Dünya nüfusu 2010 yılında 6,9 milyara ulaştı. (BM nüfus fonu: UNFPA)
- Dünya nüfusunun 2050 yılında 9 milyar 150 milyonu bulacağı tahmin ediliyor.
- 2005 – 2010 döneminde kıtalara göre en yüksek nüfus artış hızı % 2,3 ile Afrika, en düşük nüfus artış hızı ise % 0,1 ile Avrupa'da meydana geldi.
- En fazla nüfus ise Asya'dadır.

Kıtaların 2010 ve 2050 Nüfus Tahminleri

	<u>2010</u>	<u>2050</u>
Asya	4 milyar 166 milyon	5 milyar 231 milyon
Afrika	1 milyar 33 milyon	1 milyar 998 milyon
Avrupa	732 milyon	691 milyon
Güney Amerika	588 milyon	729 milyon
Kuzey Amerika	351 milyon	448 milyon
Avustralya	35,8 milyon	51,3 milyon

- 2010 yılı itibariyle kadın başına düşen çocuk sayısının en yüksek olduğu ülke Afganistan (6,42 çocuk), Somali (6,31 çocuk), Uganda (6,16 çocuk); kadın başına düşen çocuk sayısının en az olduğu ülke Hong – Kong (1,01 çocuk)dur. Türkiye’de ise 2,09 çocuktur.

Bazı Ülkelerin 2010 – 2050 Nüfusları

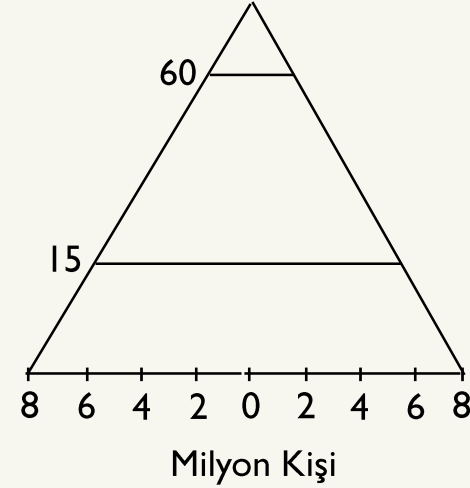
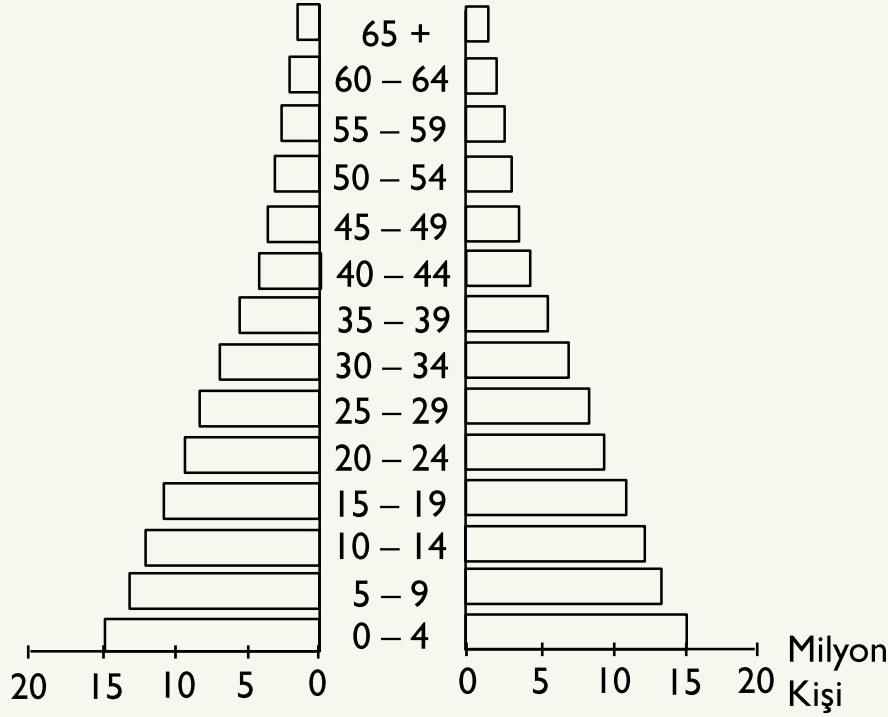
	<u>2010</u>	<u>2050</u>
Hindistan	1,214 milyar	1,613 milyar
Çin	1,345 milyar	1,354 milyar
ABD	314 milyon	403 milyon
Pakistan	180 milyon	335 milyon
Nijerya	154 milyon	289 milyon
Endonezya	230 milyon	288 milyon
Brezilya	193 milyon	218 milyon
Türkiye	74 milyon	94 milyon

Nüfusun Azalması Beklenen Ülkeler

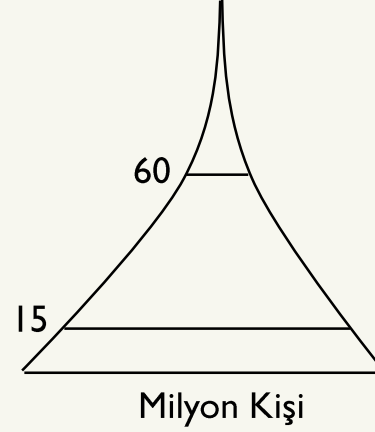
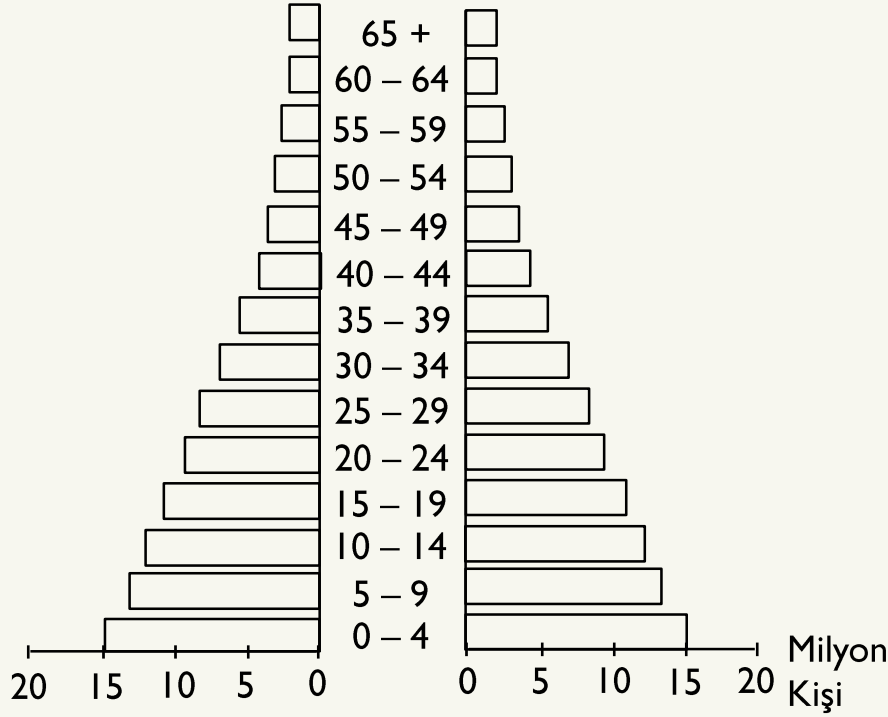
	<u>2010</u>	<u>2050</u>
Rusya	140 milyon	116 milyon
Japonya	127 milyon	101 milyon
Almanya	82 milyon	70 milyon

Nüfus Piramitleri ve Özellikleri

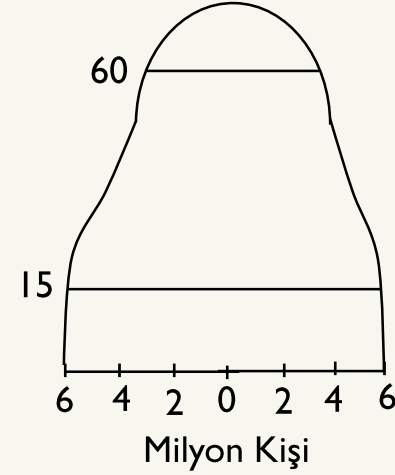
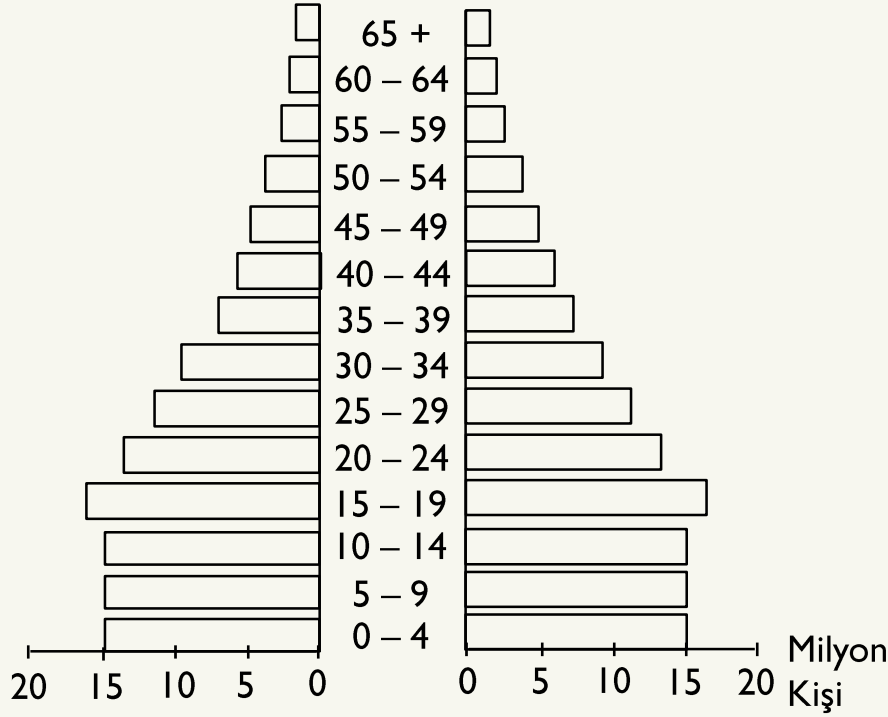
Herhangi bir yerin nüfus özelliklerini göstermede temel araçlardan biri de yaş ve cinsiyet yapısını gösteren piramitlerdir. Ayrıca bir bölgenin nüfus piramitlerine bakılarak o alandaki nüfus hareketleri, nüfus özellikleri, yaş grupları, cinsiyet durumu ve ekonomik alanların özellikleri hakkında bilgi sahibi olunabilir. Bu piramitler sayesinde zaman ve ülkelere göre nüfus hareketleri ve özelliklerinin değişimi gözlenebilmektedir.

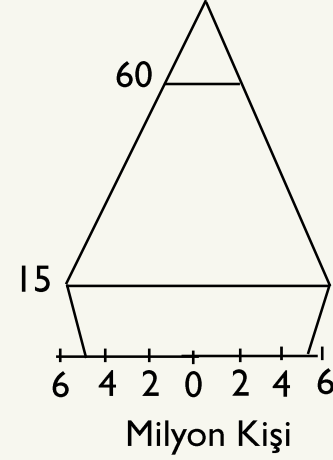
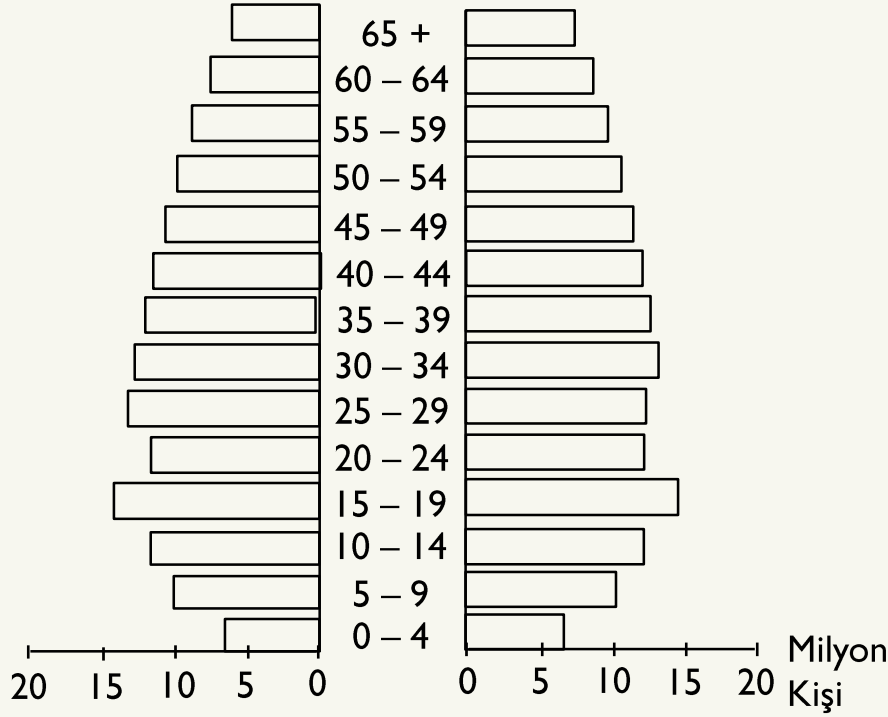
Düzensiz üçgene benzeyen bu piramit yüksek doğum ve ölüm oranlarına sahip, nüfus artış hızı sürekli yükselen ülkelere aittir. Sanayi Devrimi öncesi ülkeler bu piramit örneğini yaşamıştır. Günümüzde İran, Mısır gibi ülkelerde görülür.

Yüksek doğum ve ölüm oranlarının görüldüğü az gelişmiş ülkelere aittir. Bangladeş, Nijerya gibi ülkelerde görülür.

Bu piramit, arı kovanı şeklindedir. Düşük doğum ve ölüm oranlarının görüldüğü ülkelerin nüfus piramididir. Ortalama yaşam süresi fazladır. Yeryüzünde İngiltere, İsveç, Finlandiya gibi ülkelerde görülür.

Asimetrik şekilli bu piramit doğum oranında hızlı bir düşüşün görüldüğü, ölüm oranının düşmeye başladığı, ortalama yaşam süresinin uzadığı hızla gelişen ülkelere aittir. Türkiye, Meksika gibi ülkelerde görülür.

- $$\text{Bağımlı Nüfus} = \frac{\text{Çocuk} + \text{Yaşlı Nüfus}}{\text{Yetişkin Nüfus}} \cdot 100$$
- Doğum oranı yüksek olan ülkelerde çocuk ve genç nüfus oranı fazla, yaşlı nüfus oranı ise azdır. Bu durumda bağımlı nüfus oranı da yüksektir. 15 – 64 yaş arasındaki nüfus, çocuk ve yaşlı nüfusa bakmak zorundadır.

- Çocuk nüfusu fazla olan ülkeler, kaynaklarının önemli bölümünü eğitime ayırmak zorundadır.
- Nüfusun yaş yapısını belirleyen en önemli etmen doğum oranıdır. Bunun dışında göçler, savaşlar ve salgın hastalıklar da bir ülkenin yaş yapısı hakkında etkili olur.
- Gelişmiş ülkelerde kadın nüfus oranı erkek nüfus oranından fazladır.

Göçler

- Göç; ekonomik, toplumsal ya da siyasi nedenlerle birey ya da toplulukların yer değiştirmesidir.
- Doğum ve ölümlerle bir yandan değişim içinde olan nüfus, göçler yolu ile değişir. Böylece nüfusun coğrafi dağılışı da değişir. Bu değişim gelişmekte olan ülkelerde oldukça hızlı ve sürekli dir.
- Sanayileşmiş ülkelerde nüfusun yapısı gibi coğrafi dağılışı da çok fazla değişmemektedir.

Doğal Nedenli Göçler

- Erozyon
- Kuraklık
- İklim
- Volkanizma

Sosyal Nedenli Göçler

- Eğitim
- Sağlık
- Ulaşım
- Barınma

Ekonomik Nedenli Göçler

- İş imkanları
- Doğal kaynakların varlığı
- Daha iyi yaşama isteği
- İşsizlik

Siyasi Nedenli Göçler

- Savaş
- Mübadele
- İç karışıklık
- Dini baskılar

Dünyada Büyük Göçler

- 1) **Türklerin Orta Asya'dan Göçü:** Orta Asya'da görülen büyük iklim değişikliği, şiddetli kuraklık ve otlakların azalması, hızla artan nüfusu besleyemediğinden doğal nedenli göçler yaşanmıştır.
- 2) **Kavimler Göçü:** Türklerin Orta Asya'dan göçü ile başlayan göç hareketi diğer kavimlerin de batıya doğru kitlesel olarak yer değiştirmesine neden olmuştur. İklim değişikliği sonunda gerçekleşen bu büyük göç hareketi bütün Avrupa Kıtası'nı etkilemiştir.

- 3) **Yeni Dünya'ya Göçler:** Amerika Kıtası'nın keşfedilmesiyle, Avrupa Kıtası'ndan Kuzey ve Güney Amerika'ya gerçekleşen büyük göç hareketidir. Avrupalı göçmenlerin çoğu siyasal baskılardan kaçmak, dinsel inançlarını özgürce yerine getirebilmek ve ekonomik olarak ülkelerinde tanınmayan fırsatları değerlendirmek için 19. yüzyılın ilk yarısında büyük hız kazanan bu göçleri gerçekleştirmişlerdir.
- 4) **Mübadele Göçleri:** Lozan Barış Antlaşması'ndan sonra Anadolu'da yaşayan Rumlar ile Batı Trakya dışında Yunanistan'da yaşayan Türklerin karşılıklı olarak yer değiştirmesidir. İki devletin anlaşması ile gerçekleşmiş siyasi göçlerdendir. Her iki ülke de bu göç hareketinden ekonomik olarak olumsuz etkilenmiştir.

- 5) **Beyin Göçleri:** Az gelişmiş yada gelişmekte olan ülkelerden gelişmiş ülkelere olan yetişmiş insan gücü göçüdür. Sosyal nedenli göçlerdendir. Az gelişmiş ülkeler bu göç hareketinden olumsuz etkilenirken gelişmiş ülkeler bu işten daha çok faydalanmaktadır. En çok beyin göçü veren ülkeler Hindistan, Pakistan, Çin, Filipinler, Kuzey Afrika ülkeleri, İran ve Orta Asya Türk Cumhuriyetleri'dir. Türkiye bu ülkeler arasında 24. sıradadır. En çok beyin göçü alan ülkeler ABD, Kanada, Avustralya, Güney Afrika Cumhuriyeti, Almanya, Japonya ve İngiltere'dir.

- 6) **İşçi göçleri:** II. Dünya Savaşı'ndan sonra yıkılan Avrupa ekonomilerini yeniden kurmak için 1952 – 1954 yılları arasında Almanya, Belçika, Avusturya ve Fransa gibi ülkelerde ciddi bir kalkınma hamlesi başlamıştır. Bu ülkelerde İtalya, İspanya, Portekiz, Yunanistan, Kuzey Afrika ülkeleri ve Türkiye'den önemli miktarda işçi göçü gerçekleşmiştir. Bunlar temelde ekonomik nedenli göçlerdendir.
- 7) **Doğal Afetlerin Neden Olduğu Göçler:** Orta Asya'da Aral Gölü'nün kurumasıyla gerçekleşen göçler örnek verilebilir.

Göç Alan Yerlerde Yaşanan Gelişmeler

- 1) İş olanakları artmış ve çeşitlenmiştir.
- 2) Hızla artan nüfusla birlikte trafik sorunları yaşanır.
- 3) Yerleşmeye uygun olmayan alanlarda konutlar yapılmış, sel baskınları gibi doğal afetler artmıştır.
- 4) Taşıt sayısının hızla artması ve ısınma için kömür kullanımı, hava kirliliğini arttırmıştır.
- 5) Göç baskısı, çarpık kentleşme ve gecekondu sayısını arttırmıştır.

- 6) Göç alan yerlerde çeşitlilik ve sosyal çatışmalar artmıştır.
- 7) Ormanlık alanlarda yapılaşma artmıştır.
- 8) Sanayi bölgeleri yerleşme alanı içinde kalmıştır.
- 9) Tarım alanları yerleşime açılmıştır.
- 10) Nüfus belli merkezlerde toplandığından devlet yatırımlarında verimlilik artmıştır.

Geçmişten Günümüze Geçim Kaynakları

Paleolitik Çağ (Kaba Taş Çağı): İnsanlar geçimlerini avcılık toplayıcılık ile sağlıyorlardı. Barınakları mağaralar ve kaya kovukları idi. Küçük gruplar halinde göçebe yaşamı sürüyorlardı.

Mezolitik Çağ (Yeni Taş Çağı): İnsanlar göç etmeden yaşayabilecekleri doğal şartları uygun alanlarda yaşamaya başladılar. Dönemin sonunda köpek evcilleştirildi.

Neolitik Çağ (Yeni Taş Çağı): Bu dönemde tarım yapılmaya başlanmış, birçok hayvan evcilleştirilmiş ve insanlar yerleşik hayata geçmiştir. Kerpiçten evler yapılmış, ilk köyler kurulmuştur. Seramik yapımı ile uğraşan zanaatkarlar ortaya çıkmış, ticaret de ilk kez bu zanaatkarlar ile çiftçiler arasında yapılmıştır.

Kalkolitik Çağ (Maden Çağı): Bu dönemde köyler büyüyerek ilk kent yerleşmeleri kuruldu. Devlet örgütlenmesi ve devletler arasında ilişkiler ortaya çıktı. Meslekler çeşitlendi. Madenlerden çeşitli eşyalar yapılmaya başlandı.

NOT: Bu dönemlerden sonra yazının bulunması ile tarih çağları başlamıştır. (İlkçağ – Ortaçağ – Yeniçağ – Uzay Çağı)

Ekonomik Faaliyetlerin Çeşitlenmesi

- Ticaretin gelişmesi ile birlikte bu merkezler arasında yollar da yapılmaya başlanmıştır.
- Ticaret yollarının güvenliğini sağlamak için hanlar ve kervansaraylar yapılmıştır.
- Sömürgecilik döneminde deniz aşırı ticaretin gelişmesi, özellikle Avrupa'da önemli gelişmelere neden olmuştur. Atlas Okyanusu kıyısındaki Avrupa limanları önem kazanmıştır.

- Avrupa'da buhar makinesinin icadı ile ekonomik yaşam değişmeye başlamış, yeni yerleşim birimleri ortaya çıkmıştır.
- Sanayi Devrimi ve teknoloji alanındaki gelişmeler üretimi arttırırken insan gücüne olan gereksinimi azaltmıştır.
- Bilgisayarın icadı bilgi paylaşımını kolaylaştırmış, dünyanın herhangi yerinde görülen gelişme kısa zamanda bütün dünyayı etkilemiştir.

Ekonomik Faaliyetlerin Sınıflandırılması

İnsanların çatıştığı faaliyetler: Birincil, ikincil ve üçüncül faaliyetler olmak üzere üç ana grupta incelenir.

Birincil Faaliyet (Tarım): Doğal kaynakların doğrudan değerlendirilmesi ve üretilmesi faaliyetleridir.

- Ormancılık
- Madencilik
- Hayvancılık
- Balıkçılık
- Çiftçilik

İkincil Faaliyet (Sanayi): Ham maddelerin işlendiği ve değerli ürünlere dönüştürüldüğü;

- Tekstil,
- Dericilik,
- Kağıt üretimi,
- Cam ve seramik ,
- Tuğla ve çimento,
- Otomobil ve ev eşyaları üretimi,
- İlaç ve gübre üretimi ikincil ekonomik faaliyetlere girer.

Üçüncül Faaliyetler (Hizmet): Ürünlerin tüketiciye sunulduğu sektördür.

- Pazarlama
- Turizm
- Eğitim
- Sağlık
- Bankacılık
- Ulaşım

- Askerlik
- Ticaret
- Güvenlik
- İletişim gibi insanlara hizmet eden üçüncül ekonomik faaliyetleri oluşturur.
- Ekonomik faaliyetler ve bu faaliyetlerde çalışanların sayısı, ülkeden ülkeye ve zamana göre değişir. Çalışan nüfusun ekonomik faaliyet kollarına dağılımı, bir ülkenin kalkınma düzeyini gösterir.

Gelişmiş Ülke

- Sanayi ürünlerini ihraç eder.
- Ürün değeri yüksektir.
- Nüfus artış hızı düşüktür.
- Nüfusun önemli kısmı hizmet sektöründe çalışır.
- Kişi başına düşen gazete ve okunan kitap sayısı fazladır.

- Ortalama ömür uzun, yaşam standardı yüksektir.
- Bağımlı nüfus azdır.
- Dış ticareti fazladır.
- Ülke parası değerlidir.
- Kişi başına düşen enerji tüketimi fazladır.

Gelişmemiş Ülke

- İhraç mallarının çoğunluğunu tarım ürünleri oluşturur.
- Sanayi ürünleri ithal eder.
- Teknolojide büyük oranda dışa bağımlıdır.
- Beslenme koşulları yetersizdir.

- Çocuk ölüm oranı yüksektir.
- Ortalama ömür kısa, yaşam standardı düşüktür.
- Dış ticaret açığı fazladır.
- Ülke parasının yabancı paralar karşısında değeri düşüktür.

Türkiye’de Nüfusun Coğrafi Dağılışı ve Bu Dağılışı Etkileyen Faktörler

- Nüfusumuzun dağılışımda en belirgin özellik, nüfusun dağınık ve düzensiz dağılmasıdır. Bölgeler arasında nüfus dağılışımda büyük farklılıklar bulunur. Nüfus miktarı ve yoğunluğu en fazla olan bölge Marmara, en az olan ise Doğu Anadolu Bölgesi’dir.
- Türkiye’de çok yağış alan kıyı bölgeleri daha sık nüfuslanmıştır.

Fazla yağış aldığı halde nüfuslanmamış yerler de vardır. Bunlar;

- Yıldız Dağları
- Menteşe Yöresi
- Teke Yöresi
- Taşeli Platosu
- Hakkari Çevresi

Bu alanların az nüfuslanmasında yer şekilleri ve engebe etkili olmuştur. Ülkemizde genel olarak yükselti arttıkça iklimin sertliğinden dolayı nüfus yoğunluğu da azalmaktadır.

$$\text{Aritmetik Yoğunluk} = \frac{\text{Toplam Nüfus}}{\text{Yüz ölçümü}}$$

Dağlık ve engebeli alanlarda, tarım alanları dar olduğundan, aritmetik nüfus yoğunluğu azalırken tarımsal nüfus yoğunluğu artmaktadır.

$$\text{Tarımsal Yoğunluk} = \frac{\text{Çiftçi Sayısı}}{\text{Tarım Alanı}}$$

Nüfus miktarı fazla ya da tarım alanı çok dar olan yerlerde fizyolojik yoğunluk fazladır.

$$\text{Fizyolojik Yoğunluk} = \frac{\text{Toplam Nüfus}}{\text{Tarım Alanı}}$$

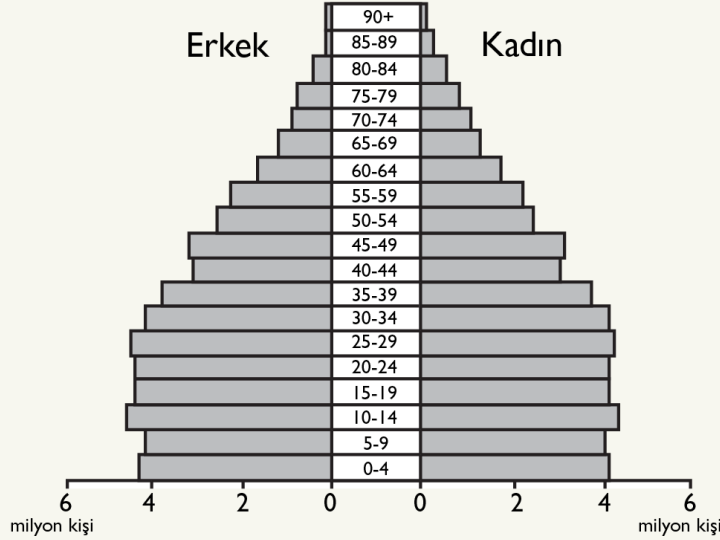
Sanayi, ticaret, maden, ulaşım ve turizm faaliyetlerinin ileri düzeyde olduğu bölgeler ve merkezler fazla nüfuslanmıştır. Bunlar;

- Çatalca – Kocaeli Platosu
- Güney Marmara
- İzmir ve çevresi
- Çukurova
- Zonguldak – Ereğli çevresi

NOT: Doğu Anadolu Bölgesi'nde çukurda kalan yerlerin sık nüfuslu olmasında sıcaklık koşulları belirleyici olmuştur. Hakkari'de aritmetik nüfus yoğunluğu az, fakat tarımsal nüfus yoğunluğu fazladır. Tarım alanı geniş olan Konya Ovası, Ergene Havzası ve Harran Ovası gibi düz yerlerde tarımsal nüfus yoğunluğu azdır.

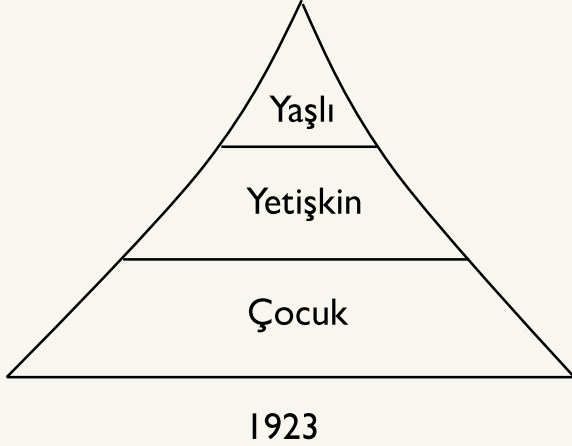
Nüfusumuzun 5'erli Yaş Gruplarına Göre Düzenlenmiş 2010 Yaş Piramidi

Nüfus Piramidi 2010

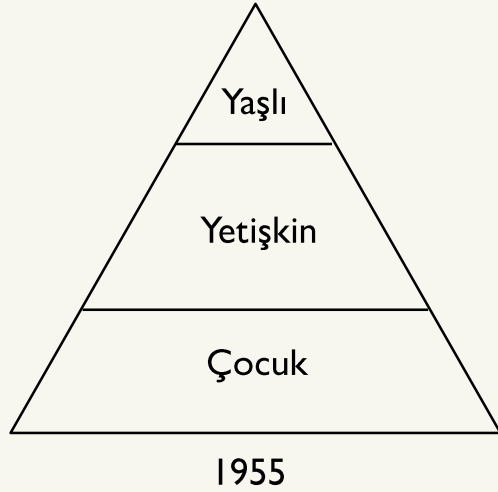

- Ülkemiz nüfusunun tabanının geniş olması, çocuk nüfusunun toplam nüfus içindeki oranının yüksekliğini ve nüfus artış hızının yüksek olduğunu göstermektedir.
- Piramidin ileri yaşlara doğru hızla incilmesi, ortalama yaşam süresinin batılı ülkelerden kısa olduğunu göstermektedir.
- Ülkemiz yaş piramidinde tabanın daralması, nüfus artış hızının düştüğünün göstergesidir.

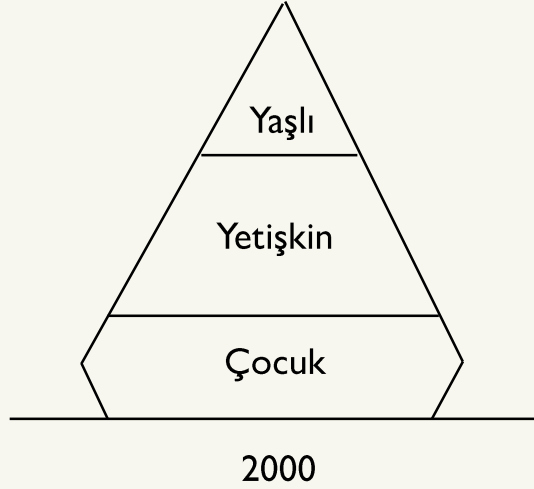
Aşağıdaki yaş piramitlerinde ülkemiz nüfusunun Cumhuriyet'in kuruluşundan günümüze doğru olan gelişimi gösterilmiştir.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında yüksek doğum ve ölüm oranları görüldüğünden grafiğin tabanı geniş, ileri yaşlara doğru ise yaşam süresi kısa olduğundan, grafik hızla incelmektedir.

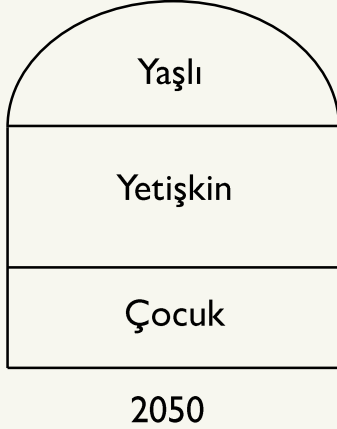

II. Dünya Savaşı'ndan sonra sağlık koşulları ve beslenme şartlarının iyileşmesi doğum oranlarının yükselmesine, ölüm oranlarının düşmesine ve yaşam süresinin uzamasına neden olmuştur.

1955'ten sonra Türkiye'de doğum oranının düşmesi nüfus artış hızını düşürmüştür, grafiğin tabanı daralmaya başlamıştır.

Gelecekte Türkiye Nüfus Piramidinin Alabileceği Şekiller

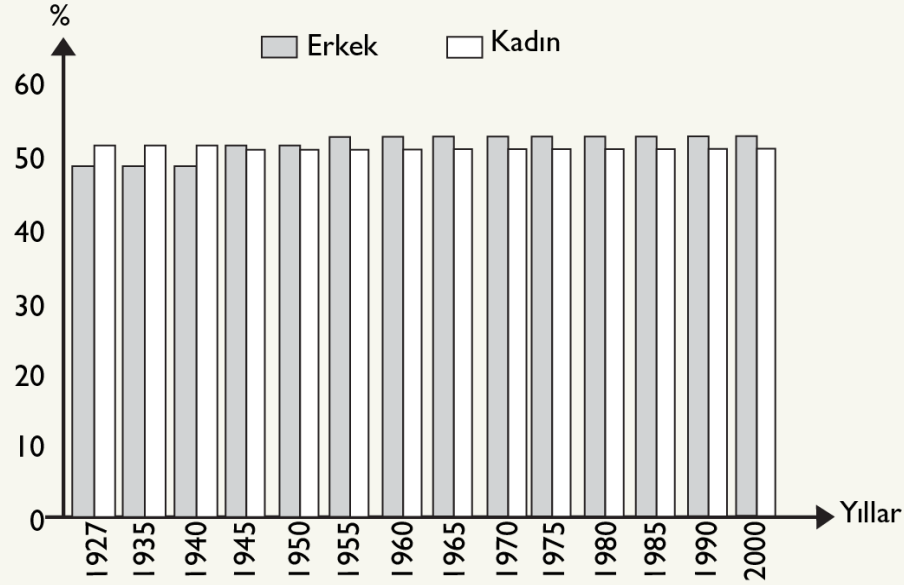

Ülkemizde nüfus artış hızı bu şekilde düşmeye devam eder ve ortalama yaşam süresi de uzamaya devam ederse, yan sütunda 2010 yılı piramidinde olduğu gibi taban ve yetişkin nüfusta görülen durum yaşlı nüfusa da aktarılacak; böylece nüfus piramidimiz gelişmiş ülkelerde olduğu gibi bir görüntü alacaktır.

Yandaki piramitte ülkemizin gelişmiş ülkelerin seviyesine ulaştıktan sonra, gelişen sanayisinin iş gücü ihtiyacını karşılamak için doğum oranlarının teşvik edilmesi ile alabileceği şekil verilmiştir. Bu piramit şekline günümüzde ABD ve Kanada'da rastlanmaktadır.

Nüfusun Cinsiyete Göre Dağılımı: Bir ülkedeki kadın ve erkek nüfus oranını etkileyen en önemli durum, doğum ve ölüm ile kadın ve erkek nüfusta ortalama yaşam süresidir. Doğumlarda 100 kız çocuğuna karşılık 105 erkek çocuk dünyaya gelmektedir. Çocuk nüfusta erkeklerin, yaşlı nüfusta ise kadınların oranı daha fazladır (%55 kadın, % 45 erkek). Nüfusumuzun cinsiyete göre dağılım grafiğini incelediğimizde, savaşlar ve göçlerin etkisiyle 1945'ten sonra erkek nüfusu kadın nüfusunu geçmiştir. Son yıllarda yurt dışına olan göçlerin ve kadın nüfusta ortalama yaşam süresinin daha uzun olmasının etkisiyle kadın ve erkek nüfus oranları dengelenmiştir.

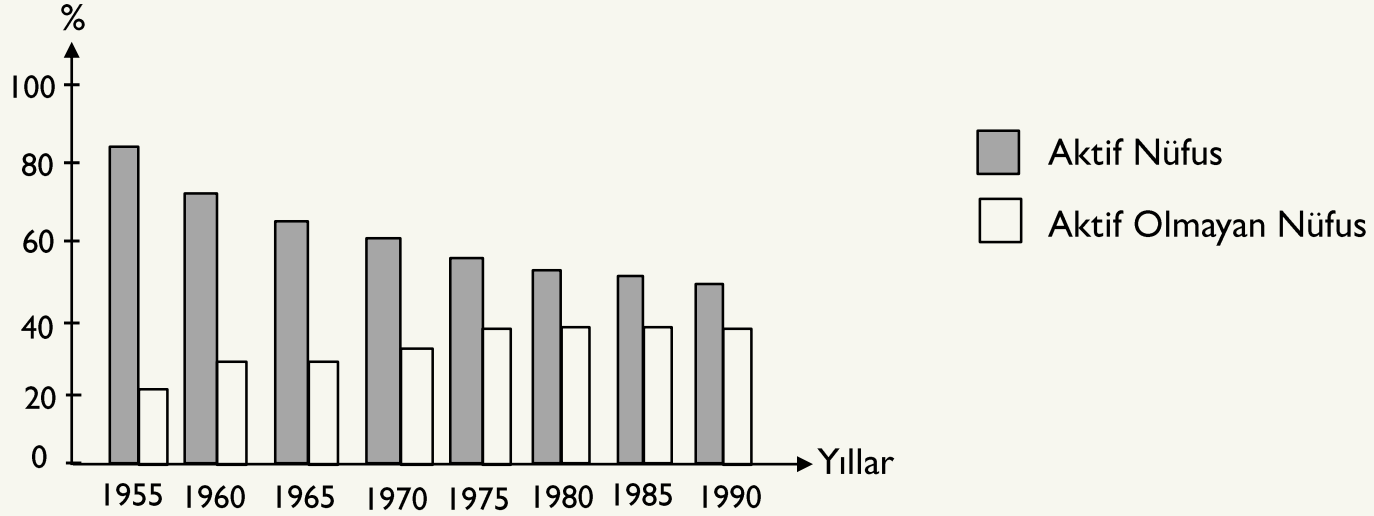

Aktif Nüfus: Çalışma hayatının yaş sınırları içinde bulunan nüfusa çalışma çağındaki nüfus denilmektedir. Çocuk ve yaşlı nüfus ise bağımlı nüfus olarak nitelenmektedir. Bir ülkede 15 – 64 yaşları arasında olup aktif nüfus içinde yer almayanlar şunlardır:

- Ev hanımları
- Öğrenciler
- Özürlüler
- Emekliler
- Çalışma ihtiyacı duymayanlardır.

Buna göre aktif nüfus, çalışma çağında olup da fiilen çalışan ya da iş arayan nüfus demektir.

Aktif Nüfusumuzun Zaman İçinde Değişim Grafiği

Grafikte görüldüğü gibi aktif nüfusumuz zaman içinde azalmıştır. Bu durum üzerinde;

- Okullaşma oranının artması,
- Emekli sayısının artması,
- Yurt dışına olan göçler,
- Kırdan kente olan göçler (Okullaşma oranı, kadınların çalışma oranını etkilemiştir.),
- Gelişme seviyesinin yükselmesi etkili olmuştur.